

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računari naročnino z ozirom na visokost postnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnistvo se nabajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.



Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 3.

V Ptuj v nedeljo dne 20. januarja 1907.

VIII. letnik.

Razširjajte „Stajerca“! Nabirajte nove naročnike! Zahtevajte „Stajerca“ po gostilnah, kavarinah in brivnicah. Delajte neumorno za edino glasilo naprednih kmetov, obrtnikov in delavcev!

Organizacija!

Posamznik je kakor kapljica v morju, prašek v jutranjem vetru — ničesar ne doseže, ničesar ne opravi, zatiranje in izkoriščanju je izročeno. . . . Zato je umevno, da se združujejo vsi stanovi v svrhu gospodarskega in političnega dela, da se trudi vsak stan z vsemi močmi, pridobiti čimveč vpliva na kovačnico, v kateri se kajenje zakoni. Velekapitalisti so združeni v mogočnih kartelih in kadar se jim zljubi, zvišajo cene petroleja, sladkorja, cene vseh življenskih potrebščin. Uradniki se združujejo in šele v zadnjem času so dosegli izboljšanje svojega položaja. Delavci imajo svoje mogočne strokovne organizacije, s katerimi se uspešno borijo proti izsesalcu kapitalizmu. Celo duhovni ne zaostajajo in s svojim združenjem bodo dosegli zboljšanje plač za 10 milijonov kron. . . . Pojem in beseda „zduževanje“, „organizacija“ hiti liki električni iskrice od vzhoda do zahoda, od severa do juga. . . . In kdor ne razume časa, ta ne doseže nikdar svoj cilj; kdor ne razume časa, ta umre na poti in temu ne more nikdo pomagati! Zato je pač skrajni čas, da se oživimo tudi mi naprednjaki in pričnemo izzidavati našo že početo organizacijo!

Strah.

Francosko spisal Guy de Maupassant.
(Nadaljevanje in konec.)

„Pripetilo se mi je lansko leto v nekem gozdu severno-zahodne Francoske. Ta dan je postala noč dve uri preje, kakor prejšnje dni; tako temno je bilo nebo.

Neki kmet me je vodil po ozki poti med temnimi smrekami, v katerih je divjal zbesnel vihar. Semtertja sem videl skozi vršičke, kako se zbirajo oblaki in kako potem zopet odhitel, kakor da bi videli nekaj groznega. Opetovano se je pripognil čeli gozd pred novim napadom viharja z bolestinim krikom na eno stran; postalo mi je mrzlo vkljub težki moji obleki in hitri hoji.

Imel bi večerjati in prenočiti pri nekemu borstnarju, katerega domovje ni bilo več daleč. Prišel sem v ta kraj na lov.

Moj voditelj je pogledal semtertja navzgor in zašepetal: slabo vreme. Potem mi je pripovedoval o ljudeh, pri katerih sva nameravala prenočiti. Oče družine je bil ustrelil pred dvema letoma nekega divjega lovca in je ostal od tega časa otožen, kakor da ni bil mogel pozabiti groznih dogodkov. Oženjena njegova sinova sta stanovala pri njemu.

Tema je bila neprozorna; nisem spoznal nobenega predmeta pred mano ali okoli mene; večjeje nevidnega lrevesja je napolnilo temo s bojazljivim šepetanjem. Naposled sem zagledal luč in moj voditelj je potrkal na tla. Rezki krik dveh ženskih glasov je odgovoril. Poem je vprašal krčevito stisnjenji moški glas: Kdo je? Moj voditelj je povedal svoje ime. Vstopila sva in zagledal sem prizor, katerega nikdar ne pozabim.

Stari mož z belimi lasmi in blaznimi pogledi, navito puško v roki, je stal v sredi kuhinje, medtem ko sta stražila dva krepka, z ostrimi sekirami oborožena mladeniča vrata. V temnem kotu sobe sta ležali dve tenki na kolnih in stiskali obraze v zid.

Povedal sem svojo prošnjo; starček je naslonil

27. prosinca t. l. se vrši v Ptuj velepomembni shod zaupnikov „Stajercove“ napredne stranke. Izdelati bočemo načrt, po katerem naj se dela, bojni organizacijski načrt naše stranke. Dve misli nas vodijo: brez sporazumljenja z nemškimi sosedi, brez popolnega ponehanja narodnostne gonje ni rešitve; — ali rešitve tudi ni brez najodločnejšega boja proti no-itelju te nesrečne narodne gonje, proti prvaškemu klerikalizmu. . . . Kdor prizna neomejeno potrebo teh dveh idej, kdor hoče gospodarsko delati na stališču teh dveh idej, kdor je napredjak v pravem zmislu besede, ta stoji v našem taboru.

Izdelali bomo torej svoj bojni načrt. Nismo ljudje, ki popišejo „stranko“ na papirju in iščejo potem pristašev za to papirnatno stranko. Sedem let dela leži za nami in v sedmih letih smo si veliko pridili ter izpoznali ljudsko dušo popolnoma. Zbrali smo veliko četo svojih pristašev in zdaj jih hočemo združiti, da zmagujemo tudi v bodoče!

Izdelali bomo svoj bojni načrt! Vedo je poklican sodelovati, — vsakdo ki živi od dela svojih žuljevih rok! In vsakdo bode sodeloval, kajti polovičarjev in slabotnejšev ne potrebujemo! Temelj naši organizaciji bodejo zaupni možje. Le-ti bodo izvrševali podrobno delo, bodo steber v posloplju napredne stranke.

Dobro vemo in pričakujemo, da bodo skočili naši nasprotniki po koncu, kakor da bi jih pičil gad. Članek za članom bodo objavljali prvaški listi, pridigo za pridigo bodete čuli, — ali tega se ne bojite! Sedem let boja z najgršim in najhujšim sovragom leži za nami in poskusili so nasprotniki že vse, tako da jim ne

svojo puško na steno in je zapovedal, naj se mi napravi sobo. Ali ženski sta ostali na svojem mestu; zato je nakrat precej neprijazno dejal: „Ustrelil sem namreč pred dvema letoma v tej noči nekega človeka. Preteklo leto je prišel in me je hotel vzeti. Današnjo noč ga zopet pričakujem, in“ — povedal je to z glasom, ki me je spravil v smeh — „zato smo malo razburjeni.“

Pomiril sem moža, kakor mi je bilo to mogoče; na tihem pa sem se veselil, ker sem prišel ravno danes tja, da vidim enkrat tudi babjeverske ljudi. Pripovedoval sem povesti in posrečilo se mi je tudi, pomiriti vsaj malo navzoče.

Poleg peči je ležal kosmati, skoraj slepi stari pes; bil je pes, kakor so podobni ljudem, ki smo jih enkrat poznali: spal je in tiščal nos med noge.

Zunaj pa je divjal še vedno besni vihar okoli male hiše; skozi malo okence sem videl, kako se je klanjala grmovje pred viharjem.

Vkljub mojemu prizadevanju sem čutil, kako so se udali ljudje globoki bojazni. Kadar sem nehal pripovedovati, sem videl, kako so ta zunaj z groznimi kretnjami poslušali. Končno se mi je zdelo preumumno, gledati ta strah in hotel sem poizkati svoje ležišče. Ali starček je skočil nakrat po konci, vzjel svojo puško in je krčevito zavpil: „To je, tukaj je! Čujem ga!“ Ženski sta pali v kotu na kolena in skrivali svoj obraz v roke, sinova pa sta prišla za sekiri. Nakrat se zbudil speči pes, dvigne glavo, pogleda s svojimi skoraj ugasnelimi očmi v ogenj in prične liti z onim glasom, ki pretrese najtrdnjše potovalca po deželi. Vse oči so se obrnile na njega; vstal je, kakor da bi zagledal prikazen, in tulil na nekaj neznanega, nevidnega, brez dvoma groznega. Stari je postal bled kot smrt in zavpil: „Čuti ga, čuti ga! Bil je pateg, ko sem ga umoril!“ In ženski sta pričeli prestrašeno tuliti s psom.

Nehote mi je slo nekaj mrzlega po hrbtu. Ta zival je bila grozna ob tej uri, na tem mestu in sredi teh ljudi.

preostaja ničesar novega. . . . Mlada naša organizacija pa bode cvetela, živel in napredovala in uspešno nastopala, — kajti resnica, pravičnost in ljudstvo so na naši strani. Bodočnost pa spada pogumnemu junaku!

Politični pregled.

Državni zbor. 10. t. m. je nadaljevala zbornica razpravo o numerus clausus in sprejela dotično predlogo v 2. in 3. branju. Potem se je pričel razgovor o nujnostnem predlogu posl. Gasmanna glede varstva volilne prostosti. Tudi tozadevno poročilo volilnega odseka je bilo predloženo. Zakonski načrt ne zagrozi posebno strogih kazni za prestopke proti volilni prostosti; najhujše je, da se kaznuje te prestopke tudi s tem, da se dotičniku odvzame za več let volilno pravico. Nujnost Gasmannovega predloga je bila sprejeta. Potem je zahteval posl. Tuhar rešitev preesnove zakona. Posl. Hofmann pl. Wellenbof pa je zahteval zboljšanje nesnosnih razmer pri zrelotnem izpitu (maturi) na srednjih solah. — 12. t. m. je nadaljevala zbornica razpravo v varstvu volilne prostosti. Tudi pri nas tako potrebni „Kancelarsgraf“ je padel v vodo. Zbornica se je izjavila za odsekove predlog. Vlada je predložila na tej seji načrt glede spremembe določeb o penzijski preskrbi oficirskih vdov in sirot. Posl. Pachter je predlagal nujno rešitev zakona o nepošteni konkurenci. Posl. Pommer je interpeliral glede ločitve avstro-ogerske banke in uresničenja samostojne avstrijske državne banke. — 12. t. je

Celo uro je tulil pes, brez da bi se premaknil, tulil kot da bi bil obseden od težke more; in strah, grozni strah je naraščal v mojem srcu. Strah — ne vem zakaj, čutil sem le da je prišel strah.

Bili smo blede kakor mrličji; stali smo pred nekaj groznemu, srca so nam bila in najmanjši ropot nas je divje prestrašil. In pes je pričel v sobi hoditi, vohal je po stenah in tulil neprenehoma. Žival nas je napravila blazne. Mož, ki me je pripeljal, je skočil nakrat v paroksiзму divje bojazni na žival, odprl vrata, ki so vodila na malo dvorišče in je vrgel žival ven.

Zunaj je molčal pes takoj; mi pa smo ostali v molku, ki je bil še groznejši. In nakrat smo skočili vsi po konci: zunaj je drsnil nekdo mimo zida proti gozdu, je prišel do vhoda in pošlatil duri počasi; dve minuti, v katerih bi postali skoraj blazni, nismo čuli ničesar; potem je prišel neznanec nazaj, drsnil zopet ob zidu in popraskal kakor otrok z nohti na steno; potem se je prikazala nakrat glava pri oknu poleg vrat, bela glava z očmi, ki so žarele kakor oči divje zverine, in iz njegovih ust je prišel glas — nedoločeno mrmljanje, otožni glas.

Grozni pok je zadonel po kuhinji; starček je ustrelil. Hipoma sta skočila sinova k oknu, zabarikadirala okno in vrata in privlekla tja mizo, ter težko kuhinjsko omaro.

In prisežem vam, pri strelu iz puške, katerega nisem pričakoval, sem se tako ustrašil, moje dušo je oprjel tako močnistrah, da sem izgubil zavest in mislil namestu umreti Čuli smo do jutra, nezmožni da bi se gibali ali besedico izpregovorili. Ko smo zagledali skozi okna dan, odprli smo šele vrata. Pod oknom je ležal stari pes, glavo raztrgano od kroglice. Skopal si je jamo pod ograjo in prišel do okna.“

Mož z zagorelimi licami je obmolknil; potem je se omenil: „Ničesar nisem imel bati to noč. Ali preživel bi raje se enkrat vse ure, v katerih sem ključoval najhujšimi nevarnostmi, kot da bi doživel še enkrat trenutek, v katerem je strel iz puške razmesaril belo glavo za malim oknom.“